

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ו' אב תשע"ט | דף היומי בבלי: תמורה יט.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ת"ח עד אמצע סעיף א' הגה "וי"א דאפילו".
מוסר: שמירת הלשון פרק ב' 'והנה כאשר' עד סוף פרק ב'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

פתאום הם ראו מרחוק אדם צועק 'הצילו' | אבא הסביר לי: "המיטה הזאת היא כמו לולב!" | מה הקשר בין ישיבה-גדולה למעלית? | 1695

על דא ועל הא

סוף-סוף מצאו מקום רחב בכביש שבו יוכלו להסתובב חזרה על עקבותיהם, אבל אז הבחינו שמרחוק עומד לו אדם ומנופף בידיו לכל עבר כזועק זעקת "הצילו"...

סיפור אמיתי ומופלא על שרשרת 'טעויות' שנועדה להציל נפש מישראל

מעמל דרכו, ולא יכול היה לבצע שם את הסיבוב. וכך בכל מקום בהמשך שחשב ששם יוכל להסתובב על עקבותיו, הפריעוהו מניעות ועיכובים, וכל זאת תוך כדי מתח נורא וחוסר סבלנות - שהנה מפסידים הם את התור אצל עורך הדין.

והנה סוף סוף מצאו מקום רחב בכביש שבו יוכלו להסתובב, אבל אז הבחינו שמרחוק עומד לו אדם ומסמן בידיו לכל עבר כזועק זעקת הצילו... הצילו... מתחילה נסתפקו האחים האם הוא מבני ישראל או לאו, אבל למעשה החליטו להתקרב אליו.

משקרבו אליו, מצאו יהודי העומד על סף התמוטטות! במהרה פתחו את חלון הרכב, וזה לא הצליח להגות מפיו אלא תיבה אחת: "וואסער... וואסער..." (מים, מים). מן השמים היה ברכב בקבוק גדול של מים שנשאר מטויל שערכו כחודשיים קודם בחוה"מ פסח, הושיטו לו את הגלון והוא גמר אותו ב'תוך כדי דיבור' בבת אחת, ותשב רוחו בקרבו.

משנרגע לגמרי פתח האיש וסיפר: אני אחד מהמדריכים בקעמפ באזור, היום בבוקר יצאתי עם שותפי ליערות כאן לבדוק את הדרכים ביער כדי לקחת שמה את התלמידים, ונחלקנו כל אחד לדרך אחרת, מתוך הנחה שבגמר בדיקת השטח נתקשר זה

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: מעשה פלא מנפלאות ההשגחה שמעתי מבעלי המעשה, ה"ה הרה"ח רבי מענדל לעבאוויטש שליט"א ואחיו שליט"א.

היה זה כאשר שהו בימות הקיץ בהרי הקטסטיל שבארה"ב, ולצורך פגישה חשובה שנקבעה להם עם עורך דין גדול, פנו לחזור העירה למשך כמה שעות.

בעודם בדרך, כשעמדו לפני פרשת דרכים, אמר האח לר' מענדל שנהג ברכב: אחי יקירי, הישאר בנתיב הימני, כי בעוד חצי מייל עלינו לפנות ימינה. ענה לו ר"מ: "ידעתי אחי ידעתי" - אבל, בהגיע העת, נסע ר"מ לצד שמאל, ללא כל הסבר והגיון מדוע עשה כך...

מיד אחר הדברים האלה המתינו השניים אולי ה-G.P.S יורה להם דרך חדשה, אבל זה 'התעקש' שלא לתת להם דרך חדשה, רק שיחזרו על עקבותיהם ('פרסה'). אבל מצד 'ונשמרתם' אי אפשר לעשות צעד כזה באמצע הכביש, כשאי אפשר לראות כראוי מה נעשה משני צידיו, לכן בלית ברירה המשיך ר"מ בנסיעתו כשהוא תר אחר מקום בו יוכל לעצור ולהסתובב.

והנה, כשמצא לעצמו מקום כזה, הוא רואה שם צבי שנח לו

לזה ע"י הטלפון ונפגש בשנית.

והנה, בעודי מהלך יחידי בדרכי טעיתי במרחב היער, ואני עומד כאן כבר כמה שעות תחת השמש היוקדת מבלי טיפת מים ברשותי, גם להוותי גיליתי שאין כאן כלל קליטה ואין לי כל דרך להתקשר אל שותפי או אל מישהו אחר שיציל אותי ממיתת צמא ל"ע, וכבר כמה שעות שאני עסוק בחיפוש אחר שני דברים: א. כמה טיפות מים. ב. קליטה לטלפון, וכמעט שלא פרחו נשמותי, והנה באתם אתם שני מלאכי הצלה להצילני. לאחמ"כ לקחו ר"מ ואחיו את היהודי לרכבו, ואז מיהרו כל עוד נשמתם באפם להגיע העירה אל עורך הדין. ורק בבואם לפני העורך דין גילו שאירע עמהם מה שלא מתאים לאנשים 'מסודרים'

כמותם - התור שלהם נקבע מתחילה למחרת, וטעות חמורה טעו בחשבם כי היום הוא מועד הפגישה... בין והתבונן, כמה שעות ארוכות גלגל הקב"ה את שני האחים בדרכים, אך ורק כדי שיצילו את היהודי ממות לחיים: א. כי כל יציאתם היתה כביכול ב'טעות', שהרי זמנם אצל העו"ד נקבע למחרת. ב. ולא עוד, אלא שר"מ פנה לצד שמאל כשהיה ברור לו ללא כל ספק שעליו לפנות ימינה. ג. וכשבא להסתובב מצא 'צבי', שחשב כי אינו אלא מעכב ומפריע וכו', וכ"ז לא היה אלא כדי להציל 'נפש אחת מישראל'.

אמור מעתה, וכי מבינים אנו ב'מסעותיו' של איש מישראל...

(באר הפרשה מסעי תשע"ט)

סדר הכנה

"אין לי ספק שהבחורים יישבו כשאזננם כרויה לשמוע כל מילה שיוצאת מפיהם של ראשי הישיבות, והדברים בוודאי יחדרו ללבנם ויחוללו בהם שינוי גדול לטובה בעז"ה"

הרה"ג ר' ישראל ליוז, ראש מערך השיבוץ בישיבות הקדושות בארגון 'אחינו' ור"מ בישיבת 'אהבת אהרן', מספר על הייחודיות של 'סדר הכנה'

מחפשים מה אפשר להוסיף, איך אפשר לשפר, כיצד נוכל להביא לכך שהבחורים יצאו עם תועלת גדולה יותר, וכמובן איך נוכל לתת מענה למספר גדול יותר של בחורים. "השנה יש חידושים רבים בעניין הזה, ובראשם העובדה שלראשונה יגיעו ראשי הישיבות הקטנות, יחד עם תלמידיהם, לסדר ההכנה. זאת, מתוך רצונם של ראשי הישיבות להראות לתלמידיהם עד כמה הם רואים בסדר ההכנה כאירוע מכונן, שיוכל להשפיע השפעה עצומה על עתידם בישיבה הגדולה, ולאחריה בכלל או בכל מקום אחר שבו הם ימצאו את עצמם. "הגרמ"ה הירש אומר בכל שנה בסדר ההכנה, שהישיבה הגדולה היא כמו מעלית, שמעניקה לבחור הזדמנות חד פעמית להעפיל לגבהים עצומים. אדם יכול לעלות ולהתעלות כל החיים, הוא אומר, אבל אם לפני הישיבה הגדולה ולאחריה אנחנו עולים במדרגות, הרי שבתקופת הלימודים בישיבה הגדולה אפשר לעלות במהירות גבוהה ובקלות רבה הרבה יותר, כמו במעלית. כי הישיבה הגדולה זה המקום שבו בונים את האישיות, בו מפתחים את הסגנון, את דרך הלימוד, את האהבה ללימוד התורה ואת כל מה שקשור להצלחה בחיי תורה ויראת שמים". הרב ליוז מציין כי אחד החידושים הנוספים השנה, הוא השו"ת שצפוי להתקיים בעז"ה עם גדולי ראשי הישיבות, ששיבו לשאלות שנשלחו מבעוד מועד על ידי בחורים העולים לישיבות גדולות.

יעקב א. לוסטיגמן

לקראת המעמד הכביר 'סדר הכנה' שיתקיים באי"ה מחר - יום חמישי ז' אב, באולמי ארמונות חן בבני ברק במעמד מרנן ורבנן גדולי הדור שליט"א, שוחחנו עם המנחה המיתולוגי של סדרי ההכנה, הרה"ג ר' ישראל ליוז, ראש מערך השיבוץ בישיבות הקדושות בארגון 'אחינו' ור"מ בישיבת 'אהבת אהרן'. הרב ליוז זכה במרוצת השנים להזמין אל דוכן הנואמים את גדולי הדור, בהם מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, מרן הגאון הגרמ"ל לפקוביץ זצ"ל, ויבלחט"א מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א, מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א, זקני המשגיחים וגדולי המחנכים. "סדר הכנה זכה לברכתם ועידודם הנלהב של גדולי הדור זצ"ל, ואחריהם גדולי הדור שליט"א ויבלחט"א, אשר מפיהם אנו חיים", אומר הרב ליוז בשיחה עם 'הפותר'. "אין ספק שעולם הישיבות חייב רבות לסדר ההכנה, אשר יזם נשיא 'דרשו' רבי דוד הופשטטר, כמענה לצורך האדיר שנוצר לדבר הזה, ולאחר שגדולי הדור ובראשם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, פנו אליו בדבר הצורך למצוא פתרון לבעיה הקשה, שבחורים עולים לישיבה גדולה בלי שתהיה להם הכנה מספקת קודם לכן. "במרוצת השנים נישאו בסדר ההכנה דבריהם של ענקי הדור הקודם ומרנן ורבנן גדולי הדור הנוכחי שליט"א. ולמרות ההצלחה הכבירה בשנים עברו, ב'דרשו' לא שוקטים על השמרים, ותמיד

ההכנה רבים מהם יזכו לשמוע את גדולי ראשי הישיבות משיבים לשאלותיהם, ואין לי ספק שהבחורים הללו וכל הבחורים האחרים ישבו כשאזנם כרויה לשמוע כל מילה שיוצאת מפיהם של ראשי הישיבות, והדברים בוודאי יחדרו ללבם ויחוללו בהם שינוי גדול לטובה בעז"ה".

"התרגשנו ב'דרשו' לקבל מאות שאלות שבחורים כתבו עלי גיליון. חלק מהן חוזרות על עצמן, חלק שאלות ייחודיות יותר, חלק מעמיקות וחלק פשטניות. הצד השווה שבהן שכל השאלות הללו נשלחו על ידי בחורים בעלי השתוקקות לתורה, בחורים 'מבקשים', שמעוניינים להצליח ולפרוח בישיבה הגדולה. בסדר

עניינא דיומא - הלכות לתשעה באב

האם מזג האויר עשוי להשפיע על חובת התענית בתשעה באב?

ומדוע מניחים תפילין בתשעה באב רק בתפילת מנחה? - לקט הלכות לתשעה ב

מהלידה יש להחמיר ולצום, אם אינה חשה צער מיוחד באופן שיש לחשוש לסכנת חיים, וכן אינה חולה כלל. ובזמננו יש להקל בכל מקרה עד חלוף שלשים יום, ויש שהחמיר בכך גם בזמננו. ויש שכתב שאם הסתיימו שלשים היממות במהלך תשעה באב, אינה חייבת לצום עד סוף היום.

מעוברת חייבת לצום בתשעה באב, ויש שהקלו בכך בזמננו במקום שמזג האויר חם, כבארץ ישראל, ויש שהחמירו בכך אף בזמננו כאשר אין סיבה רפואית להקל. ומעוברת שיש לה קושי מיוחד או בעיה רפואית בשל עיבורה, ואף אם העיבור גורם לה להקאות (למעט אם גורם לבחילות בלבד), או שחשה חולשה מיוחדת בעת הצום, או שהצום גרם לה הפלה בעבר, או שקיים חשש כי הצום יגרום להקדמת הלידה - יש שהורו שפטורה מלצום.

[שו"ע תקנ"ד, ה-ו, משנ"ב ט, יג ר"ד; ביאורים ומוספים דרשו, 16, 24 ו'27]

האם מותר למרוח 'קרם גוף' בתשעה באב?

הרחיצה אסורה בתשעה באב כאשר היא נעשית לשם תענוג, אבל רחיצה הנעשית לשם הסרת זוהמה, לכלוך וריח מצחין מהגוף, או לשם רפואה ולהקלה על כאבים, או הנגרמת תוך כדי שטיפת כלים ומאכלים וכדומה, וכן הנעשית להעברת רוח רעה, או לנקיות לצורך לימוד ותפילה, או הנעשית לצורך מצוה, כנטילת ידיים לסעודה או לנשיאת כפים - מותרות.

הסיכה בשמנים ובקרמי גוף למיניהם - אף של אבר בודד - גם היא אסורה בתשעה באב כאשר היא נעשית לשם תענוג, ולא כשהיא נעשית לשם הסרת זוהמה ולכלוך, או לשם רפואה. בנוגע לשימוש בדיאודורנט - יש אומרים שדינו כסיכה הנעשית להסרת זוהמה ומותר, יש אומרים שדינו כסיכה הנעשית לשם תענוג ואסור, ויש אומרים שאין דינו כסיכה כלל.

[שו"ע תקנ"ד, ט, יא, יד וטו, משנ"ב יט, כא כב רכ"ט וביה"ל ד"ה סיכה; ביאורים ומוספים דרשו, 35, 38, 39, 44, 48 ו'49]

האם מצוות תלמוד תורה קיימת בתשעה באב?

מלבד איסורי האכילה והשתייה וכו' הקיימים בתשעה באב, אסור לתלמוד תורה, מהטעם האמור - שהיא משמחת את הלב, וכפי שנאמר: "פיקודי ה' ישרים משמחי לב"; ומותר לתלמוד דברים שיש בהם סיפורי רעות, כספר איוב וכן חלקים מספר ירמיה, בדילוג פסוקי הנחמה שבהם. ואף את חלקי התורה שמותר ללומדם בתשעה באב, יש ללמוד בצורה פשוטה, ולא בעיון ובהעמקה, בפלפול, בדרוש, או בקושיות ותירוצים, משום שאלה גורמים לשמחה; ויש שהתיר עיון הנצרך לשם הוראה הלכה למעשה. ויש שהתיר ללמוד את החלקים המותרים בהעמקה, והתיר גם לעסוק בדרושים ארוכים על מגילת איכה.

בגדר איסור זה מובאות שתי דעות בראשונים; לדעה אחת אין חיוב לתלמוד תורה ביום זה, אלא שהחפץ ללמוד בחלקים המותרים רשאי לעשות זאת, ולדעה האחרת מצוות לימוד התורה קיימת גם בתשעה באב, בחלקים המותרים, וכן דעת כמה מהאחרונים ומפוסקי זמננו.

ונוהגים שלא ללמוד תורה כבר בערב תשעה באב מחצות היום ואילך, כי אם בחלקים המותרים גם בתשעה באב עצמו, משום שהתורה משמחת את לב הלומד, ומה שלומד האדם מחצות היום ואילך תפוסה בו מחשבתו גם בלילה, ונמצא שנכנס לאבילות בשמחה; ויש שהקלו בכך משום ביטול תורה וצער הלומדים. המשנה ברורה הכריע שאין למחות ביד המקל, וכך אכן נהגו בישיבת 'ראדין' על פי הוראתו; והחזון איש הורה כדעת המחמירים.

[שו"ע תקנ"ג, ב, רתקנ"ד, א, עם משנ"ב וביה"ל, וביאורים ומוספים דרשו]

האם מזג האויר עשוי להשפיע על חובת התענית בתשעה באב?

יולדת פטורה מלצום מתשעה באב עד חלוף שלשים יממות (720 שעות) מהלידה, ולדעת הרמ"א - מעת חלוף שבע יממות

באיזו שעה מותר לנקות את הבית בתשעה באב?

מנהג כל ישראל שלא לעשות בתשעה באב מלאכה הדורשת עיסוק ממושך, וכן שלא לעסוק במסחר. וחכמינו ז"ל אמרו, כי העוסק במלאכה או במסחר אף לאחר חצות היום ומסיח את דעתו מהאבילות, לא יראה ברכה במעשיו, כלומר, שלא ירויח מאומה במלאכתו ובמסחרו, ויש אומרים שאף ייגרם לו הפסד בגינם. ואף הצעת מיטות, סידור הבית ונקיונו אסורים, ויש מעדות הספרדים שהקלו בכך לאחר חצות היום. ומנהג האשכנזים להקל בעשיית כל מלאכה לאחר חצות, אך יש להמנע מזאת כאשר הדבר גורם היסח הדעת מהאבילות.

מלאכת 'דבר האבד' מותרת בתשעה באב אף לפני חצות היום, אך אם הדעת מוסחת מהאבילות בשל העיסוק המלאכה, יש לעשותה באמצעות גוי; ומלאכה באמצעות גוי מותרת אף בדבר שאינו אבד, למעט אם מדובר במלאכה הנעשית בפרסום רב, כבניית בית וכדומה. כמו כן, מכירת מוצרי מזון, כלחם וחלב וכדומה, מותרת אף לפני חצות.

[שו"ע תקנ"ד, כב-כד, משנ"ב מג, מו, מח, מט רנ, ושעה"צ נג; ביאורים ומוספים דרשו, 66, 68, 72]

איזה איחול מחליף את 'להתראות' בתשעה באב?

'שאלת שלום' אסורה בתשעה באב, דהיינו, אסור לאדם לברך את זולתו לשלום; והנתקל באדם שאינו יודע הלכה זו ואומר לו שלום, מותר להשיבו בשפה רפה ובכובד ראש, ולכתחילה יש לומר לו שבתשעה באב הדבר אסור; אולם, נענוע הראש לאות שלום מותר. ונתנית מתנה בתשעה באב אסורה אף היא, ואף להבטיח מתנה אסור, כיון שדברים אלו הם בכלל 'שאלת שלום'.

כחלק מהדין האמור - ש'שאלת שלום' אסורה בתשעה באב, אסור לאחל 'בוקר טוב'; וכן אסור לשאול אדם חולה לשלומו ולהרגשתו. אולם מותר לאחל 'רפואה שלמה', וכן מותר לאחל 'מזל טוב'; ויש שכתב שעדיף לדחות זאת ליום אחר, ויש שכתב שאין לאחל איחול זה לפני חצות היום. ומותר לומר 'להתראות' בסיום שיחה, כנהוג, אך עדיף לסיים: "שנזכה להתראות בבנין בית המקדש".

[שו"ע תקנ"א, כ, ומשנ"ב מב; ביאורים ומוספים דרשו, 63-64]

מדוע מניחים תפילין בתשעה באב רק בתפילת מנחה?

בתשעה באב, נוהגים שלא להתעטף בטלית גדול ולא להניח תפילין בתפילת שחרית, אלא בתפילת מנחה, כהקבלה לאמור במדרש שבעת החורבן קרע הקב"ה את טליתו והסיר מעליו את תפיליו, כביכול. את הציצית (טלית קטן) יש ללבוש כרגיל, אך יש אומרים שאף אם פשט אותה בלילה אין מברכים עליה בבוקר, ולכן ראוי לכתחילה שלא לפושטה בלילה כדי לצאת מידי ספק חיוב הברכה בבוקר.

ראוי להוסיף, כי לפני קיום מצות עשה אסור לאכול סעודה ולישון 'שינת קבע' עד לקיום המצוה, והפוסקים נחלקו בנוגע להנחת תפילין בתשעה באב, האם אסור לישון לפני קיומה בעת תפילת המנחה, ויש שהתירו זאת לפני חצות היום, ויש שהתירו במשך כל היום, כיון שיש הסוברים שאין חיוב הנחת תפילין כלל בתשעה באב. וכן נחלקו לענין חולה הזקוק לאכול סעודה בבוקר, אם עליו להניח תפילין לפני אכילתו.

[שו"ע תקנ"א, א ומשנ"ב א-ב; ביאורים ומוספים דרשו, 2-3]

סדר הכנה

"יש הרבה בחורים שאומרים 'אני לא יכול לקבל מרות', 'אני מבין טוב יותר מה טוב בשבילי', אבל צריך לדעת שכל הרצון הזה להיות עצמאי אינו אלא יצר הרע בעלמא"

הגאון הגדול רבי משה הלל הירש שליט"א ראש ישיבת סלבודקא על השיבות הישיבה בחיי האדם קטעים נבחרים מתוך הקונטרס המיוחד שיחולק אי"ה למשתתפי כנס 'סדר הכנה' של 'דרשו'

ויראת שמים ומידות היא הבסיס שממנו הוא ממשיך לכל החיים. "נתאר לעצמנו בנין עם הרבה קומות, ובכל קומה אפשר להתקדם הרבה, אבל יש בבנין כמה קומות. כך גם בחיים. אדם יכול להיות בקומה התחתונה, וכל החיים הוא מתקדם ומתקדם, אבל בקומה התחתונה. אבל אפשר לעלות למעלה למעלה, גבוה יותר ויותר. תמיד אפשר להתקדם עוד ועוד, אבל באיזה קומה נמצאים - זה תלוי עכשיו, מפני שאחרי הישיבה גדולה, אחרי

"בעוד פחות מחודש אתם עומדים לעשות צעד חשוב מאד בחיים שלכם, אתם נכנסים לישיבה גדולה. יש כמה נקודות כלליות שברצוני להעיר, הנוגעים לעניין זה של ישיבה גדולה. "הנקודה הראשונה שצריכים לדעת, היא החשיבות הגדולה של הישיבה גדולה בחיי האדם. ייתכן שלכמה וכמה מכם התקופה הכי חשובה בחיים היא התקופה של הישיבה גדולה. אצל רוב האנשים, הדרגה שהבחור מגיע בישיבה גדולה לתורה

בעיה - והוא נופל.

"עד שבחור מגיע לשיבה גדולה, במידה מסוימת אין לו חירות, הוא תחת ההשפעה והמרות של ההורים, תחת המרות של הרבנים של השיבה קטנה בצורה חזקה מאד, אין לו הרבה חירות. בד"כ אין לו פנימייה והוא ישן בבית ואוכל בבית הרבה פעמים, וממילא אין לו אפשרות לחירות.

"כשהוא בא לשיבה גדולה, זה כבר משהו חדש. יש לו אפשרות לחירות, יש לו אפשרות לעצמאות. אפשרות כזו שלא היתה לו בחיים, והוא לא יודע שזה יצר הרע. יש הרבה בחורים שאומרים, אני לא יכול לקבל מרות. או שבחור אומר, אני מבין טוב יותר מה טוב בשבילי, למה שאני אקבל את הדעה של הראש ישיבה או המשגיח, אני מכיר מה שטוב בשבילי.

"אבל צריך לדעת שכל הרצון הזה להיות עצמאי, לא לקבל מרות, הבחור חושב שזה מבוסס על מחשבות טובות. אין זה אלא יצר הרע בעלמא, יצר הרע שרוצה להיות חפשי, לעשות מה שאני רוצה ולא לקבל מרות".

(כנס 'סדר הכנה' מנחם אב תשע"א)

החתונה, רוב האנשים אינם משנים את הקומה אלא מתקדמים באותה הקומה, לפי המדרגה של הלימוד שקיבלו. מעט מאוד יכולים לשנות אחר כך את הקומה. ולכן, עבורכם, הנכנסים כעת לשיבה גדולה, זה הזמן כשאתם עוד צעירים לעלות קומה אחרי קומה, בתורה, ביראת שמים ובמידות.

"צריכים לדעת שדבר זה חשוב ביותר, וממילא אם יודעים את החשיבות הגדולה, מוכנים לעשות את המאמץ הגדול, כדי להשיג כל מה שאפשר להשיג. ח"ו לא לפספס את הזמן של ישיבה גדולה ולנצל כל רגע ורגע כדי להשיג את המדרגה שצריכים להשיג.

"הנקודה השניה: לכל אחד ואחד יש ניסיונות. לכל בחור ובחור יש בד"כ ניסיונות בחיים הרוחניים, ביראת שמים בתורה ובמידות והוא משתדל לעבוד על זה, לנצח את היצר ולעמוד בניסיון, לפעמים יותר ולפעמים פחות, אבל בדרך כלל יודעים פחות או יותר מה הניסיון, ומנסים לעבוד על זה.

"אבל לפעמים יש ניסיון חדש. כשאדם נמצא במצב חדש, יש ניסיונות חדשים והוא לא מכיר בכלל שהוא בניסיון, וממילא הוא עושה דברים מפני שהוא לא מכיר שיש ניסיון בזה, שיש כאן איזו

חמישה דברים שאולי לא ידעת עליהם

כל הקהל מכים כף אל כף ואומרים כולם בדאגה ובעצבות גדולה: 'ברוך דיין האמת'

5 דברים שאולי לא ידעת על המנהג להכריז בט' באב את מנין השנים שחלפו מהחורבן

מקדשנו ותפארתנו, ומכה הוא וכל הקהל כף אל כף ומכף אל ירך, ואומרים כולם בדאגה ובעצבות גדול: "ברוך דיין האמת" וכולם גועים בבכי ובוכים, ואחר כך מתחיל לקונן בקינות הלילה. ויש קהילות שנהגו שאין אומרים 'ברוך דיין האמת', וכן הוא בספר 'ארץ חיים' (סי' תקנט).

3. יש נוהגים למנות את השנים בעת הסעודה המפסקת

מנהג חסידים ואנשי מעשה לומר בעת סעודה המפסקת את מנין השנים שעברו מאז החורבן, ומקור הדברים הוא בספר 'מקור חיים' (תקנב, יא), וכן הוא בספר 'יוסף אומץ' (אות תתעה), וכותב שהגאון בעירו רבי עקיבא ז"ל הדרשן הגדול, מנה את שנת החורבן בכל דרשותיו בשבת חזון. והגאון בעל החתם סופר זצ"ל היה נוהג לדרוש בכל שנה בז' אב בבית הכנסת בפרעשבורג, וקרא למספד בכי והתעוררות על חורבן בית המקדש וגלות השכינה, והיה מונה כל שנה את מנין השנים לחורבן בית שני.

1. יש נוהגים להכריז בליל ט' באב את מנין השנים שעברו מהחורבן

המנהג אצל אחינו הספרדים שהחזן עומד ומכריז בכל שנה בליל תשעה באב בבית הכנסת את מנין השנים שעברו מחורבן בית שני, ואומר: "אחינו בית ישראל שמעו, היום כך וכך שנים לחורבן בית מקדשנו ותפארתנו, נפלה עטרת ראשנו." ישנם כמה מנהגים באשר לזמן ההכרזה: א) בכניסת ליל ט' באב. ב) אחר אמירת איכה לפני הקינות. ג) אחר הקינות לפני שהולכים מבית המדרש. ובספר 'ארץ ישראל' (כא, א) מוסיף, שקודם ההכרזה המנהג לכבות הנרות על שם הכתוב 'במחשכים הושיבני'.

2. יש נוהגים לומר 'ברוך דיין האמת' בעת הכרזת השנים

בספר 'עיבור שנים ותקופות' מביא שהמנהג בצפת בגליל העליון, שבכל ליל תשעה באב עומד השליח ציבור קודם הקינות ואומר 'אחינו כל בית ישראל דעו, היום שנת כך וכך לחורבן בית

4. יש שהקפידו שלא למנות את השנים כדי שלא יתיאשו מהגאולה

5. המנהג בקהילות תימן למנות את השנים שחלפו מאז חורבן בית ראשון

בקהילות תימן, שהם גלו לשם מאז חורבן בית המקדש הראשון ולא חזרו לארץ ישראל בבית המקדש השני, מכריזים את מניין השנים שעברו מחורבן בית המקדש הראשון, ומוסיפים גם מניין השנים מחורבן בית המקדש השני, כן הוא ב'תכלאל' (סידור התפילה ליהודי תימן), ועד היום יהודי תימן בארץ ישראל נוהגים כן.

(ע"פ גיליון 'המנהג' - הרב י. בן נפתלי)

בספר 'יש מנחילין' (להגאון רבי פנחס קצנלבוויגן) כותב, שהוא חושש לומר מנין השנים שעברו מהחורבן, כיון שיש קלי הדעת שאינם מאמינים כל כך בביאת המשיח, וכשישמעו סכום השנים שכבר עברו מאז החורבן, יהיה להם לתמיהה גדולה ויתיאשו מהגאולה.

הסיפור היומי

כשראה הרב טווערסקי שהאדמו"ר ממחננבקה מתפלל כשפניו אל הציבור, חשב כי מפאת צרות המלחמה שכח הרבי את מנהג אבותיו, והתחיל לבכות. אבל לבסוף החליט לגשת אליו ולהזכיר לו...

והתשובה הפעימה אותו: "היום כשעומד לפני יהודי, אינני מסוגל לסובב את הפנים שלי ממנו!"

ענה לו האדמו"ר: לא בני, לא שכחתי שום דבר. זוכר אני איך להתפלל כפי מנהג משפחתי. אבל תדע לך, ראיתי כ"כ הרבה מאחינו שחוטים ושרופים, ראיתי כ"כ הרבה מאחינו שנרצחו ונהרגו באכזריות הכי גדולה, או! כמה יקר לי היום כל בן ישראל שניצל מעמק הבכא! הלא היום מה שנשאר הוא מעט מזעיר ממה שהיה לנו, לכן היום כשאני רואה יהודי - ווי קען מען ארום דרייען פון א איד? [כיצד אפשר להסתובב כשעומד בן ישראל לפני].

הלא כל אחד שנשאר מאיתנו הוא כ"כ חשוב! מעין מעשה זה שמעתי אודות איש אחד מניצולי השואה [מר שאכנער זצ"ל] שהיה רגיל לעמוד בפנית הרחוב בכל בוקר כשאוטובוסים מלאים עם ילדים נסעו לבתי ספר. כשנשאל אודות ההנהגה הזאת ענה: היה זמן שעמדתי במקום אחד בכל בוקר, כשהייתי בגטו במלחמת העולם השנייה, והארורים ימ"ש שלחו בכל יום רכבות מלאים מבני עמנו לאושוויץ ועוד מקומות כאלו, וחשבתי אז שהנה באה כליה לבני עמנו רח"ל. ועכשיו שבחסדי השי"ת ניצלנו שארית הפליטה מהרשעים הארורים, עומד אני בכל בוקר בפניה כמו שעמדתי אז, אבל עכשיו אני מסתכל בברכת השי"ת. ולאות הכרת הטוב להשי"ת, עומד אני בכל בוקר ובוקר ונותן שבח ויהודי על הברכה והנס שאני רואה לפני.

(אהל משה ח"ח עמ' קפג)

סיפר הג"ר משה יוסף שיינערמאן: שמעתי מידיד משפחתינו הרב ר' חיים טווערסקי שליט"א מעשה נפלא, שממנו אפשר לקחת חיזוק לשפר היחס בינינו לבין חברינו.

מיד לאחר מלחמת העולם השניה פגש הרב טווערסקי את האדמו"ר ממחננבקה, שניהם קרובי משפחה מגזע גדולי וצדיקי האדמו"רים מטשערנוביל. כשנפגשו, סידר הרב טווערסקי מנין מיוחד בבית האכסניא של האדמו"ר. והנה לפליאת הרב טווערסקי, ראה שהאדמו"ר התפלל כל התפילה [עד תפילת שמו"ע] כשפניו נגד המתפללים, בעוד אדמו"רי משפחתו הקפידו מאוד להתפלל כשפניהם אל הקיר ולא נגד העם.

חשב הרב טווערסקי לעצמו, כי מה ששינה האדמו"ר ממנהג אבותיו הוא משום שמפאת צרות המלחמה ונדודיו הרבים, שכח כיצד להתפלל כפי מנהג אבותיו. והתחיל לבכות בנימי לבבו על כל הצרות שעבר האדמו"ר, אבל החליט שעליו החובה להזכיר לאדמו"ר את אופן הכיוון של משפחתם.

ניגש הרב טווערסקי לאדמו"ר ואמר לו בזה"ל: כבוד האדמו"ר, ברור שידוע כבודו שאצל הליטאים מתפללים כשפניהם אל העם, ואצל האשכנזים מתפללים הרבנים כשמקומם על גבי במה. אבל אצלנו - אמר בבכיות - הכיוון הנכון הוא אל הקיר, וברור שהאדמו"ר מפאת רוב צרותיו שכח זאת.

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

??

??

??

**כך הסביר הגאון הגדול רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל
מדוע הסכים להתמנות למורה הוראה, ומדוע אינו
צריך שיקבעו עבורו שעות מיוחדות לקבלת קהל**

וגם: מה עמד מאחורי השאלה שנשאל בעל ה'נודע ביהודה' במעמד הכתרתו לרבה של פראג

הנוכחים תשובה לשאלה, מדוע הסכים להתמנות למורה הוראה. הוא סיפר שכאשר התמנה ה"נודע ביהודה" לרבה של פראג נכנסה אשה תוך כדי מעמד ההכתרה והציגה שאלה מורכבת. הוא ניסה לומר לה שהזמן אינו מתאים לזה ואולי תכנס מאוחר יותר, אך היא אמרה: סוף סוף יש לנו רב וברצוני לשאול.

היא שאלה, והנודע ביהודה ענה ומכל הכיוונים התערבו והקשו. לפתע נעצר הנודע ביהודה ושתק. כששאלוהו לפרש שתיקתו ענה: השאלה לא היתה ולא נבראה! הציבור היה מופתע, הם אכן ידעו שהדבר אינו נכון, אך איך הוא יודע, היש לו רוח הקודש? אמר להם הנודע ביהודה: כאשר רב בישראל נשאל שאלה יש לו סייעתא דשמיא מיוחדת לענות, ראיתי שאין לי את אותו כח הרבים והבנתי שאין זו שאלה אמיתית. חזר רבינו

הבו לְכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים (דברים א, יג)

ביום י"ז שבט תשל"א התקיים מעמד ההכתרה של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל לרבה של קרית מטרסדורף, כאשר חשובי תושבי הקריה חותמים על כתב הכתרה. לאחר ההכתרה נכנסו למעונו כמה מרבני השכונה ושאלו, היות ורבינו נמצא כל היום בישיבה אולי כדאי לפתוח חדר מיוחד שייוחד לבית הוראה בשעות מסוימות ביום. רבינו ענה באופייניות, שהוא אכן החליט להקדים שוב בשעות הערב לביתו במטרסדורף, אך לגבי שעות קבלת קהל אינו צריך לכך, שכן כאשר קיבל על עצמו את עול ההוראה פירושו של דבר שהוא מסור לגמרי לציבור בכל עת וכל שעה.

באותו מעמד דיבר רבינו מילים קצרות ברגש רב, מתוכן קיבלו

מיוחדת שיסבירו לו שוב ושוב ורבינו עונה במלוא הסבלנות ומסביר בנעימות בפעם הרביעית בלי שהוא משדר שום לחץ, אך מאותו רגע שהוריד את השפופרת, שוב ראינו כמה הוא מממה. דלת ביתו לא היתה אף פעם נעולה, כאשר המטרה היא שתושבי הקריה ועמך ישראל יוכלו תמיד לדפוק ולהכנס. סיפר אברך שהגיע פעם בשעה מאוחרת מאוד ודפק בעדינות ולא פתחו ולכן לא נכנס. למחרת התייעץ איתו באותו ענין וסיפר שהיה בלילה ודפק ולא פתחו, הגיב רבינו ואמר לו בפעם הבאה תדע שנכנסים ואפשר להעירני ואף להתקשר בכל עת ושעה. לימים התעוררה לאותו אברך שאלה הלכתית דחופה והוא התקשר בשעה שלוש לפנות בוקר ורבינו ענה מיד. אברך נוסף סיפר שרבינו אמר לו שהוא יכול להתקשר בכל שעה משעות היממה, לפליאתו האם רב בשכונה משועבד לציבור בכל שעות היממה רבינו ענה שלא, אולם- הוסיף: כאן יכול אתה להכנס מתי שתרצה.

כאשר היו נכנסים ורבינו נרדם בכסאו על תלמודו או שנכנס לנום את מנוחת הלילה, ניגשה הרבנית מיד להעירו וכאשר נחרדו השואלים, האם עבורי יש להעירו, השיבה על אתר שהוא ביקש בנחרצות להעירו ולקרא לו מיד כשצריכים לו ללא שום עיכוב. גם כשהיו טלפונים הרים בזריזות בעצמו ולא ציפה שאחרים ירימו גם אם רבים היו בחדר.

(מתוך מגדלתו ומרוממתו)

הגר"ח פ' לענין בו התחיל ואמר: עד היום הייתי בהלכה בגדר יחיד, עכשיו כשנתמנתי למורה הוראה שלכם אזכה לסייעתא דשמיא של כל הציבור. בזה הייתי מעונין ולכן הסכמתי להיענות לבקשתכם.

משועבד לציבור

אכן מאותו יום שקיבל על עצמו את עול ההוראה היה מסור כל כולו לציבור בדרגה מופלאה שלא נשמע כמותה, מדי יום ביומו הקדיש זמן יקר, זמן שתמיד היה מחושב ומדוד לרגעים ומסר לתועלת הציבור, בכל יום ויום הגיעו עשרות יהודים, לאו דווקא מתושבי הקריה, מי בשאלה הלכתית ומי בדין תורה או בוררות עם חברו ואף בבעיות של שלום בית וחינוך וכדו' ורבינו בסבלנותו שומע היטב ומנסה בכל כוחו לעזור, גם אם היה הלה קשה הבנה או טרדן בלתי נלאה לא איבד את סבלנותו לשמוע אותו ולהסביר לו שוב ושוב את שנצרך היה לשמוע.

גם אם צריך היה לצאת לשמחה וכדו', כאשר הציאה התעכבה עד עתה מסיבות שונות, וכבר עמדו בפתח הבית ולפתע הופיע שואל, מסוגל היה לחזור עמו לחדר ולשמוע את אשר בפיו בסבלנות ואורך רוח, כאילו יש לו את כל הזמן עבורו. סיפר רבי אברהם מילר שזכה לשמש את רבינו, ארע פעם שמיהר מאוד לצאת מהבית וכל הנהגתו אמרה הזדרזות, לפתע מישהו התקשר עם שאלה ורבינו ענה לו בכל הסבלנות, הלה דרש כנראה סבלנות

יומא דהילולא

"כשראיתי את אבא סוחב לבדו את המיטה עבור אותו יהודי, נחרדתי ושאלתי: אבא, איך אתה הולך כך עם מיטה ברחוב?! והוא השיב לי בפשטות: וכשהולכים עם לולב ברחוב, זו לא בושה?!"

"חסד שלא מעלמא הדין" - סיפורים מופלאים על הגאון הגדול רבי אריה פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר ברכפלד, שסופרו על ידי בניו הרבנים הגאונים שליט"א | ליומא דהילולא ז' באב

ראשו על הגמרא ועשה עצמו כאילו חושב דבר מה. לאחר דקות כשסיים, העיד התלמיד שהגמרא היתה רטובה מדמעות, שגם אם יפתחו אותה היום באותו עמוד לבטח יוותר סימן...

הגר"ב שליט"א: לא נשכח את הקשר שהיה לו עם רבי אייזיק זצ"ל, יהודי חולני שבגדיו היו תמיד כה מלוכלכים, שלא היתה מכבסה שהסכימה לכבסם, וכשהסיח צערו לפני אבא, הלך בקביעות למעונו בשכונת כנסת לתקופת מה, ובחצר הבית הכין במסירות דוד מים חמים שבו היה מכבס מעט את בגדיו המטונפים רק בכדי שהמכבסות יסכימו לקבלם. ופעם ביום הכיפורים בערוב ימיו, כשהיה סגי נהור, אבא הבין שלא יוכל להגיע לבית הכנסת לבדו, והלך להתפלל עמו ביום הכיפורים למרות רגילותו להתפלל בישיבה. וכששב לאחר מכן לישיבה, הסבא הבחין בהיעדרו ומעט

סיפר בנו הגאון רבי בנימין שליט"א: פעם הלכתי עמו ברחוב, והיה זה בשעת ערב מאוחרת. פגש אותו יהודי ושאלו היכן יש באיזור מסעדה שיוכל לאכול דבר מה. אבא בפשטותו אומר לו: "בוא אראה לך". והוא נטל אותו לביתנו. אמא כבר נחה במיטתה ואבא בעצמו הלך וטיגן לו חביתה וסידר לו כל הנצרך בכזו נדיבות לב. לאחר מכן כשנאלצו להיפרד, שאל אותו היכן הוא אמור לשהות בשבת, וכשענה שאינו יודע, אמר לו מיד: "השבת אתם תהיו האורחים שלנו", ובכזו פשטות אירח אותו כל השבת בנדיבות מיוחדת, עד שהמשיך ובה בקביעות לאורך שנים.

עוד סיפר בנו הגאון רבי חיים זאב שליט"א: סיפר לי אחד משומעי שיעורו, שפעם שאל שאלה שלא במקומה ומישהו העיר לו בצורה לא מכובדת. לא עברו אלא מספר שניות, ואבא השמיט

דברים ואינו שומע לו, אבל אם אבא יציע הוא ודאי ישמע. אבא הסכים לכך, והציע וניהל את השידוך כולו, וכשהסתיים הדבר בכי טוב חפץ העשיר לשלם את דמי השדכנות ביד נדיבה, ואבא בטבעיות נתן את כל הסכום לאותו יהודי באומרו שהרי זו הצעה שלו, והוא רק סייע כדי שהדברים יתקבלו. ולא הסכים לקבל על כך דבר מה.

לא אשכח כיצד ראיתי פעם ברח' מאה שערים סוחר מיטה יחד עם יהודי נוסף... באתי מיד לסייעו ושאלתי מה זה, והוא ענה בטבעיות: היהודי הזה בא לתקן את המיטה בחנות, ורצה להשיבה לביתו אבל לא היה יכול לסחוב זאת לבדו, אז הצעתי לו שניקח זאת יחדיו. וכך הלך את כל רח' מאה שערים. לבסוף כשלאותו יהודי כבר לא היה כח, ראיתי את אבא לוקח זאת לבדו... נחרדתי ושאלתי: אבא, איך אתה הולך כך עם מיטה ברחוב? והוא השיב לי בפשטות: וכשהולכים עם לולב ברחוב, זו לא בושה? לא! כי זו מצווה! גם זו מצווה ככל המצוות...

הגר"ב שליט"א: אנו כילדים גדלנו על סיפורי חסד שלא מעלמא הדין. כך הוא למשל הסיפור המיוחד עם גולדה ע"ה, שהגיעה מערי בוכרה, והיתה סועדת בקביעות אצלנו. וכשאמרה לו כי חוששת שמא תסתלק ולא יידעו מכך, אבא הבטיח, וקיים, להגיע כל יום לבדוק זאת. וכשביקשה להצטלם עמנו כדי שתהיה מזכרת ממנה אחרי מותה, אבא ואמא דאגו להלביש את כולנו כראוי וללכת להצטלם עמה, רק כדי לשמחה, בכזו נדיבות לב שלא תתואר...

(מתוך שיחה עם הרב מ' ברמן במוסף שבת קודש דברים תשע"ז)

התרעם על כך, ואבא בפשטותו ענה שלא היתה לו ברירה, כי היה חייב להתפלל עם רבי אייזיק. לשמע הדברים השיב הסבא באומרו: טוב עשית. יהודי גלמוד ומסכן, טוב שסייעת בעדו. הגר"ב שליט"א: ישנו סיפור מיוחד שאירע כשהיה שדכן של בת הגרב"ב זצוק"ל. ומראש הישיבה הגרב"ב לא הסכים לקחת דמי שדכנות, באומרו שהרי הוא עובד תחתיו בישיבה ואיך יקח שדכנות. ולכן הוא רכש לו אז ש"ס חדש, ששמח מכך רבות. אך המחותן הרב לופיאנסקי שהיה בעל אמצעים נתן לו סכום הגון, והוא התעקש להשיב לו חצי מהסכום באומרו שזה די בעבורו. שאלתי מדוע אינו נוטל זאת, והרי נצרך הוא לכך מאד, והוא עונה לי בטבעיות "אני אוהב להתחלק עם אחרים"... כל אחד ואהבותיו שלו.

הגר"ב שליט"א: היו בסמוך לביתנו שתי חנויות מכולת, ואבא בטבעיות לימד אותנו שצריך לפרנס את שניהם כדי שלא לצערם, ולכן חילק את הימים, שבימי ראשון שלישי וחמישי נקנה רק במכולת זו, ובימי שני רביעי ושישי נקנה במכולת השנייה. וכך חונכנו כולנו בהקפדה שיש לכל חנות את הימים שלה. אחד מבעלי החנויות הללו חיבב אותנו, והעדפנו לרכוש אצלו, ולכן לעתים לא רכשנו כלום באותו יום של השני, כדי לחכות למחרת ולרכוש אצלו. כשאבא שמע מזה, כעס ואמר שאם צריך לרכוש היום, הרי שזה בחלקו של המוכר ההוא.

סיפר בנו הגאון רבי נתן צבי פינקל שליט"א: פעם סיפר לי, שניגש אליו יהודי מעזרת תורה וביקש ממנו להציע שידוך לגביר מסוים בארה"ב. היה זה שידוך חשוב, ואבא שאל אותו מדוע שהוא עצמו לא יציע זאת, וענה הלה כי כבר ניסה להציע לו כמה

סגולות וישועות

"ילמוד בכל יום אותיות 'שלו"ם בבי"ת' בפרק קי"ט בתהלים"

לקט סגולות להינצל ממריבה ומחלוקת

ואח"כ יהי שלום בנייהם (סגולות ישראל מערכת מ אות כה). סגולה שלא תהיה מחלוקת כלל, ילמוד בכל יום אותיות 'שלו"ם בבי"ת' בפרק קי"ט בתהלים ובזה מונע מריבה מביתו (בית אל חמוי דיני וידוי הגדול).

אם נעשה מחלוקת בעת החתונה הוא סגולה שתהיה שלום בין איש לאשתו אח"ז, שבאם נגזר שיהיה מחלוקת בין הזוג, אזי יהיה המחלוקת הזו תחתיו, כמו שנוהגין שמחלקין בערב יו"כ מיני מתיקה לכל בעלי הבתים מטעם זה. (ספר המטעמים אות קכו).

(מתוך מדור 'סגולת מלכים' גיליון 'באר בשדה', שטפנשט)

סגולה למחלוקת, ילמוד מס' סוכה, וזהו (תהילים לא כא) 'יצפנם בסוכה מריב לשונות', וללמוד בדברי הימים (ב' סי' י"ד) 'ויקרא אסא אל ד' עד אני ותפילת יהושפט (לקוטי מהר"ן). ק"ש בכוונה היא סגולה לבטל המחלוקת (אגרא דכלה פ' בראשית).

כשיש ח"ו מריבה או מחלוקת בבית, קבלה הוא מרב גדול שלא יאמרו בליל ש"ק החרוז 'צאתכם לשלום', והוא בדוק ומנוסה (סידור ישועות ישראל).

אם יש ח"ו מחלוקת ומריבה בין הזוג, שמעתי שיש סגולה לחפש אחר הכתובה ולעיין בה אם לא נמצא איזה טעות ולתקן,

מדוע מכונה הארכת התחום 'עירוב תחומין'?

במקרה שהניח את מזון שתי הסעודות בסוף התחום ממש. ותקנה זו מכונה 'עירוב תחומין', כלומר, שמערב את מידת התחום הנוסף, עם מידת התחום שהיתה לו מלכתחילה. ולכתחילה, אין לעשות עירוב תחומין כי אם לצורך דבר מצוה, כיון שאנו חוששים שמא יטעה ויתרחק ממקומו יותר מן המותר; אך בדיעבד חל העירוב אף לצורך דבר הרשות. ואם הניח את מזון העירוב מחוץ לתחום של המקום שבו שוהה בזמן בין השמשות, אין זה עירוב, שהרי אינו יכול ללכת למקום זה בזמן בין השמשות, וממילא, לא ניתן להחשיבו כמקום שביתתו.

[שו"ע תח, א, ומשנ"ב א, ב, ג, ד ר"ו; ביאורים ומוספים דרשו, 2]

כפי שלמדנו, אסור לאדם להתרחק בשבת מהמקום שבו שהה בזמן 'בין השמשות' יותר מאלפיים אמה, ואיסור זה נקרא 'תחומין'. ותיקנו חכמינו ז"ל לשיהיה מותר לאדם להתרחק יותר מאלפיים אמה באחד מצדדי מקומו, על ידי שיניח, בעצמו או על ידי שליח, בנקודה כלשהי בתוך התחום, מזון בכמות המספיקה לשתי סעודות, לשם 'קניית שביתה'; ואז, אף אם בזמן בין השמשות שהה בביתו, ואף לן בביתו בליל שבת - המקום שבו הניח את מזון שתי הסעודות נחשב למקום שביתתו, ומותר לו להתרחק ממקום זה אלפיים אמה לכל סביבותיו. ונמצא, שעל ידי תקנה זו יכול להתרחק ממקומו כארבעת אלפים אמה; והיינו,

באיזה מקרה מודדים לצורך ה'תחום' רק אלף ותשע מאות ותשעים ושש אמה?

בלבד, ורשאי ללכת עוד תשע מאות ותשעים ושש אמות נוספות מעבר לעיר לכיוון מערב.

ויש אומרים שכך הדין אף אם מגיעות האלפיים עד קצה העיר בלבד, וכגון שמקום העירוב רחוק אלף אמה מהעיר, ורוחב העיר אלף אמה; ויש שמחמירים בדבר, מפני שהדבר מסור גם להמון העם, ועלולים לטעות בו. ובשעת הצורך ניתן להקל.

ולאחר כניסת השבת, אינו יכול לחזור בו מקניית השביתה, ולהחליט שמקום שביתתו הוא בעיר ששהה בה בזמן בין השמשות; אך אם עשה עירוב לצורך שתי שבתות, וחזר בו לפני כניסת השבת הבאה, מועיל הדבר לשבת הבאה, למרות שמזון העירוב מונח במקומו.

[שו"ע תח, א, משנ"ב ז-ט, ושעה"צ ו]

כאמור, אסור להתרחק יותר מאלפיים אמה ממקום 'עירוב התחומין', דהיינו המקום שבו הניח את מזון שתי הסעודות של העירוב. ולדעת השולחן ערוך, דין זה הוא אף בתוך העיר ששהה בה בזמן בין השמשות, דהיינו שניתן ללכת ממקום העירוב בתוך העיר רק עד אלפיים אמה ממקום העירוב. וראה תקציר למחר בנוגע לדעת הרמ"א.

אולם, אם אלפיים אמה אלו מגיעות עד אמה אחת מעבר לגבול העיר בצד הנגדי - וכגון שמקום העירוב הוא אלף אמה למזרח העיר, ורוחב העיר הוא תשע מאות ותשעים ושש אמה, כך שאלפיים אמה ממקום העירוב לכיוון מערב, מסתיימות אמה אחת מעבר לגבול העיר במערב - נחשבת כל העיר כארבע אמות

*4992 או 077-2222-666

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מי שביתו נמצא במרחק של עשרת אלפים אמה מסוף 'תחום' העיר - האם יכול לעשות 'עירוב תחומין'?

עליו ללכת יותר מאלפיים אמה אף לכיוון ביתו. ואין הדברים אמורים אלא בנוגע להליכה מביתו למקום העירוב, אבל האיסור להתרחק ממקום העירוב יותר מאלפיים אמה, אף בתוך העיר, חל גם בטרם ילך מביתו למקום העירוב; וראה במקורות.

ויש חולקים וסוברים שאין די בכך שיכול להגיע בזמן בין השמשות למקום העירוב, אלא צריך שמקום העירוב יהיה בתוך אלפיים אמה לביתו, דהיינו למקום שבו שוהה בזמן השמשות; ואם לא כן, אין העירוב חל.

[משנ"ב תח, ג רז, שעה"צ ה, וביה"ל ד"ה רחוק; וראה משנ"ב י; ביאורים ומוספים דרשו, 3-4]

בהמשך לאמור: אם המקום שבו הניח את מזון שתי הסעודות של 'עירוב התחומין' נמצא בתוך תחום העיר שבה הוא שוהה בזמן בין השמשות, כך שיכול ללכת בזמן בין השמשות למקום העירוב; אולם, ביתו שבעיר, אשר בו הוא שוהה בזמן בין השמשות, רחוק בפועל יותר מאלפיים אמה ממקום העירוב - יש אומרים שמאחר ומקום העירוב נמצא בתוך התחום, העירוב חל, ולמרות שביתו רחוק יותר מאלפיים אמה ממקום העירוב, הריהו רשאי ללכת פעם אחת מביתו שבעיר עד למקום העירוב, ואין אנו מחשיבים אותו כמי שנמצא מחוץ לתחום, (שאינו רשאי להיכנס לתחום); אלא, לענין זה, כל עוד שלא הלך מביתו למקום העירוב, הרי זה כאילו טרם חל העירוב, ורק לאחר שהגיע למקום העירוב, נאסר

הש"ת היומי

השער הרחב נפתח והעירוב נפסל - האם מותר לסגור אותו בחזרה באמצע השבת?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

צורת הפתח. וגם להצד שדלתות מתירות, יש להבחין ששני צדי המחיצה מכוונים זה כנגד זה, אבל אם המחיצה עומדת בעיגול באופן שצד אחד אינו מכוון כנגד הצד השני, לא יועיל 'עומד מרובה'.

אכן בעיקר הדין, גם להצד שכשהשער פתוח העירוב פסול וע"י נעילתו מכשיר את העירוב, נראה דאין לחוש משום בונה, כיון שדלת הקבועה בצירים אין בה חשש בונה, כמבואר ברמ"א (סוף סי' תרכ"ו) לגבי פתיחת גג שמעל הסוכה וסגירתו, שאין בזה משום בונה כיון שיש לו צירים, וביאר המשנ"ב דהוי כפתח, וכמו שהאריכו בקובץ 'מבית לוי' סוכה (עמ' נ"ז) בהוראת ה'שבט הלוי' להתיר מחיצה המתרת בדלת הקבועה בצירים. ועוד יש בזה אריכות ב'בם חייטני' סוכה (סי' י"ג) ע"ש.

שאלה: מעשה במקום שהיה בו עירוב מהודר ביותר, שבאמצע השבת הבחינו כמה בחורים כי השער שדרכו נכנסות משאיות לאתר בניה באזור נפתח באופן שיש פרצה למעלה מעשר אמות, וא"כ יש לחוש לכל העירוב באזור ההוא שאסור לטלטל בו.

והנה באופן קבוע ביום שישי דואג הקבלן לסגור את השער כדי שתהיה מחיצה גמורה לאתר הבנייה, ולאחר מכן האחראי על העירוב בודק בסיורו הקבוע שאכן השער סגור כדן. וכנראה שילדים ששיחקו באזור פתחו את השער לאחר הסיור. עתה נשאלה השאלה האם מותר לסגור את השער בשבת, או שמכיון שבסגירתו מכשיר את העירוב, יש איסור בונה בעשיית מחיצה המותרת בשבת, ואולי יש לקרוא לגוי שינעל את השער כדי למנוע רבים ממכשול.

תשובה: נחלקו האחרונים אם דלתות לבד מתירות כשאין

* היוצא בשבת אל מחוץ ל'תחום', אשר אינו רשאי לצאת מארבע אמותיו - אם נזקק לעשיית צרכיו, ומקומו אינו מתאים לכך, איסור תחומין דרבנן נדחה מפני כבוד הבריות, והוא רשאי לצאת אל מחוץ לאותן ארבע אמות, וללכת עד המקום המתאים הקרוב ביותר. ואם המקום המתאים הקרוב ביותר נמצא בארבע אמות הסמוכות לתחומו - דינו כמי שחזר לתחומו באונס או בשגגה. * היוצא בשבת אל מחוץ לתחום לצורך פיקוח נפש - לאחר שהגיע ליעדו, המקום שבו הוא נמצא נחשב כמקום שביתתו, ויש לו תחום של אלפיים אמה לכל סביבותיו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מתחם 'צימרים' שבעליו מתגוררים בו - האם טעון 'עירוב חצרות'?

ואף אם מתארח בחצר לעיתים קרובות, אך תמיד לפרקי זמן הקצרים משלושים יום - לדעת רוב הפוסקים דינו כאורח. ואף חצר שדר בה דייר קבוע אחד בלבד, וכל היתר אורחים - וכגון מתחם שיש בו כמה 'צימרים' (חדרי אירוח), ובעלי המקום מתגוררים בו דרך קבע - הרי הם טפלים לדייר הקבוע; ואין צורך בעירוב חצרות בחצר זו, שהרי דר בה רק דייר אחד.

השוכר דירה, או שהשאלוה לו, לתקופה של פחות משלושים יום - אינו נחשב כדייר בחצר לענין 'עירוב חצרות', אלא כאורח, הטפל לדיירי החצר הקבועים. ולכן, לא נדרשת השתתפותו בעירוב, ודירתו נחשבת כחלק מהחצר, דהיינו שאף אם דיירי החצר הקבועים לא עירבו ביניהם - מותר לטלטל חפצים מדירת האורח לחצר, ולהיפך.

[שו"ע שע, ח, משנ"ב נג, נו רנו, ושעה"צ לג; ביאורים ומוספים דרשו, 44]

הלוח היומי

ו' במנחם אב | רבי אריה לייב ב"ר חיים זאב פינקל זצ"ל, ר"י מיר ברכפלד, בעל הר יראה, יבא שילה

יארצייט:

קל"ד: רבינו מנחם ב"ר אהרן בן זרח זצ"ל, ראב"ד טולדו, בעל צידה לדרך.
תר"ן: רבי אלעזר משה ב"ר צבי הלוי הורוויץ זצ"ל, מפינסק, בעל אהל משה.
תרפ"ו: רבי שלמה זלמן ב"ר מרדכי ברויער זצ"ל, ראב"ד פאפא ופרנקפורט ותלמיד הכתב סופר.
תשט"ז: רבי רבי משה עזרא ב"ר עזרא מזרחי זצ"ל, ראב"ד חאלב, בעל שו"ת דברי משה.
תשכ"ט: רבי יהושע ב"ר אברהם יוסף גרינוולד זצ"ל, ראב"ד חוסט, בעל חסדי יהושע.
תשע"ז: רבי אריה לייב ב"ר חיים זאב פינקל זצ"ל, ר"י מיר ברכפלד, בעל הר יראה, יבא שילה.

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

האם מותר לספר למשולחים האוספים צדקה על נדיב הנותן נתינה ראויה?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

מסוים הנותן נתינה ראויה, כתב הגר"ש דבליצקי שאם אומר כן למשולחים הגונים מותר, ואף נכלל ע"י זה בגדר 'גדול המעשה יותר מן העושה' מפני שעל ידו נותן הנדיב עוד צדקה. אך אם אינם הגונים, עליו להשתמט מלומר להם. וכן כתב בשו"ת אגרות משה, וכתב שאין לחשוש שמא אין לו כסף לתת לאחרים ויתבייש לומר להם זאת, מפני שרוב האנשים אינם מתביישים בכך, ורק אם ידוע שהוא מתבייש אסור לספר לאחרים. והוסיף, שאם הוא עשיר מותר ומצוה לספר זאת אף לאדם גדול הזקוק לתרומות, למרות שמשום גדלותו יתבייש העשיר שלא לתת לו, כיון שרוב עשירים אינם נותנים מעשר כספים, ואף אם נתן, מסתבר שרשאי לבקש ממנו עד חומש מפני שמצוה מן המובחר לתת עד חומש, ואם אכן כבר נתן חומש לא יתבייש לומר זאת.

אכן, דעת הגר"מ שטרנבוך שאם יודעים שהעשיר אינו רוצה שיתפרסם שמו, כגון שגילה דעתו כן או שרגיל בנתינה בסתר, אין להעביר את שמו לאחרים. וכן כתב הגר"ח קניבסקי, שלגלות לגבאי צדקה את רשימת כל עשירי העיר יש בזה שאלה משום 'מברך רעהו בקול גדול'. וכן אם יודע שהאדם שנתן לו לא יתן לאחרים [מטעמים שבלבן], כתב הפלא יועץ שלא יגלה לאחרים שהוא קיבל, מפני שבכך גורם לתרעומת על הנותן ולנזק בלי כל תועלת.

האם יכול להיות דבר יפה וחיובי יותר מאשר לשבח את הזולת? אבל, כבר למדנו אתמול על האיסור לשבח אדם בפני שונאיו, או להרבות בשבח, והיום אנו למדים על סוג שבח נוסף שממנו יש להיזהר - 'שבח הבא לידי הפסד'.

לדוגמה: "כענין האורח שיצא ברחוב העיר ויפרסם לכל את אשר גמלו בעל הבית טובה באכילה ושתייה וטרח לפניו הרבה, כי על ידי זה יתלקטו אנשים ריקים ויסורו אל בית בעל הבית ויכלו את ממונו" (כלל ט' סעיף ג'). ואף לספר שבח כזה רק לכמה אנשים הגונים, דעת הגר"ח קניבסקי, שאם יתכן שע"י כך יגיעו הדברים לידי אנשים שאינם הגונים, צריך להיזהר בזה [ביאורים ומוספים].

להלן שני נידונים מעניינים בהקשר להלכה זו, המובאים בביאורים ומוספים:

(א) המגדיל מדרגת חברו יותר מכפי האמת, כתב הגר"א וסרמן שעובר באיסור לשון הרע, שהרי הוא גורם לו בכך לנזק, כגון שישתדכו עמו בטעות או ימנו אותו למשרה שאינו מתאים וראוי לה. ואף הוא עצמו ניזק מכך, שחושב את עצמו כאדם חשוב ובא לידי גאווה.

(ב) לספר למשולחים האוספים צדקה בשבח של נדיב

יארצי"ט הג"ר אריה ליב ב"ר חיים זאב פינקל ר"י מיר ברכפלד

הג"ר אריה פינקל אמר: ענין האבלות על חורבן בית המקדש הוא כולו ענין של "רגש" ו"לב", אין האבלות ענין של ידיעה והשגה, אדם יכול לדעת שהיה חורבן בית המקדש, ועם ישראל גלה מארצו, ונשפך דם ישראל כמים, ולא יתאבל ולא יצטער על כך, ורק אם הידיעה נכנסה ללב וירגיש את הדברים, אז יצטער ויתאבל.

(הר יראה להגר"א פינקל ח"ב עמ' שכא)

נשתדל לעורר את רגש הלב ולהצטער על חורבן בית המקדש ונשתוקק שבית המקדש יבנה במהרה.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה